Бөлім:	Қарым-қатынастағы қауіпті жағдайлар және олардың алдын алу тәсілдері	
Педагогтің аты-жөні:	Отар Әл Фараби Нұрмаханбетжанұлы	
Күні:	01.10.2026 (8L)	
Сынып: 8	Қатысушылар саны:	Қатыспағандар саны:
Сабақтың тақырыбы:	**Есірткі, психотроптық заттарды қолданудың, сақтаудың және таратудың қауіптілігі**	
Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаты:	Психотроптық заттарды пайдалану, сақтау және таратудың құқықтық және әлеуметтік салдарын талдау.	
Сабақтың мақсаты	Есірткі және психотроптық заттарды медициналық және медициналық емес қолдануды ажыратады; олардың денсаулыққа, әлеуметтік өмірге және құқықтық жағдайға ықтимал салдарын талдайды; заңды және заңсыз әрекеттерді анықтайды; қауіпті жағдаяттарда қауіпсіз әрі заңды шешім ұсынады.	
Құндылықтар	Заңға құрмет, жауапкершілік, денсаулықты сақтау, қауіпсіздік, өзгенің құқығын құрметтеу.	

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/уақыты	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Ұйымдастыру 3 минут	Оқушылармен амандасады, сабаққа дайындығын тексереді. Тақырыпқа шығу үшін сұрақтар қояды: • Есірткі және психотроптық заттар неліктен арнайы бақылауға алынған? • «Бір рет байқап көру» неліктен қауіпсіз шешім емес? • Қауіпті ұсыныс түскенде кімнен көмек сұрауға болады? Сабақтың тақырыбы мен оқу мақсатын таныстырады.	Сұрақтарға жауап береді, өз ойын айтады. Сабақ тақырыбы мен мақсатын анықтайды.	**ҚБ: ауызша мадақтау, нақтылау сұрақтары.**	Оқу материалы, 1-бет
Жаңа білім 8 минут	1–2 бет оқу материалын пайдаланып негізгі мазмұнды түсіндіреді: • кейбір психотроптық және есірткілік қасиеті бар дәрілік заттар медицинада заңды түрде тек дәрігер тағайындауымен, рецептпен және бақылаумен қолданылуы мүмкін;	Жаңа ақпаратты тыңдайды. Медициналық және медициналық емес қолдануды ажыратады, денсаулық, әлеуметтік және құқықтық салдарды атайды, қауіпсіз таңдау	**ҚБ: сұрақ-жауап. Дескриптор:** 1. Медициналық және медициналық емес қолдануды ажыратады. 2. Кемінде 2 денсаулық және	Оқу материалы, 1–2-бет

	• дәрігер тағайындауынсыз немесе медициналық емес мақсатта қолдану денсаулыққа қауіп төндіреді және заңдық жауапкершілікке әкелуі мүмкін; • жасөспірім кезеңінде ми мен әлеуметтік-эмоциялық дағдылар дамып жатқандықтан, ерте қолдану тәуелділік пен басқа проблемалардың қаупін арттырады; • ықтимал денсаулық салдары: ойлау мен ес қабілетінің төмендеуі, зейін мен шешім қабылдаудың бұзылуы, психикалық және дене бұзылыстары, улану, артық мөлшерден өмірге қауіп, тәуелділік; • әлеуметтік салдар білімге, отбасыға, достарға, қаржыға, болашақ мүмкіндіктерге және құқықтық жағдайға әсер етуі мүмкін; • оқу материалында Конституция, арнайы заң, Қылмыстық кодекс және Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекс аталған; • жауапкершілік жасы: әкімшілік жауапкершілік жалпы 16 жастан, қылмыстық жауапкершілік жалпы 16 жастан, кейбір ауыр қылмыстар үшін 14 жастан басталуы мүмкін; • қауіпсіз таңдау алгоритмі: ұсыныстан бас тарту, затты алмау/сақтамау/таратпау, сенімді ересекке хабарлау, қауіп болса тиісті қызметтен көмек сұрау. 1-беттегі «денсаулық – құқықпен қорғалады –	алгоритмін түсіндіреді.	2 әлеуметтік салдарды атайды. 3. Құқықтық жауапкершіліктің болуы мүмкін екенін түсіндіреді. 4. Қауіпсіз таңдау алгоритмінің кемінде 3 қадамын атайды.	

	қауіпті заттардың айналымы бақыланады – заңсыз әрекет үшін жауапкершілік» байланысын және 2-беттегі үш салдар сызбасын қорытындылайды.			
Тапсырма №1 5 минут	Жеке жұмыс. Жұмыс парағындағы «Заңды ма, заңсыз ба?» тапсырмасын орындатады. 5 жағдаятты бағалауды сұрайды: • сыныптасының суретін рұқсатсыз чатқа жіберу; • жолды қызыл шамға қарамай кесіп өту; • буллингке ұшыраған досының скриншоттарын сақтап, ересекке хабарлау; • күмәнді сілтемені ашпай, ата-анасына көрсету; • «бір рет байқап көр» деген тыйым салынған зат ұсынысынан бас тарту. Әр әрекетті заңды/заңсыз деп бағалап, себебін және қатысты ереже немесе заң бағытын көрсетуге бағыт береді.	5 жағдаятты оқиды, әрекетті заңды немесе заңсыз деп бағалайды, «Неліктен?» және «Қандай ереже не заңға қатысты?» бағандарын толтырады.	**Дескриптор:** 1. 5 жағдаяттың әрекетін дұрыс бағалайды. 2. Әр таңдауына қысқаша себеп жазады. 3. Кемінде 4 жағдаятқа сәйкес ереже немесе заң бағытын көрсетеді.	Жұмыс парағы, 1-тапсырма; оқу материалы
Тапсырма №2 6 минут	Жұптық жұмыс. «Себеп – әрекет – салдар» кестесін толтыруды ұсынады. Үш жағдай бойынша қысқа және ұзақ мерзімді салдарды, сондай-ақ қауіпсіз шешімді анықтауды сұрайды: • кибербуллинг; • жол ережесін бұзу; • психотроптық затты сақтап жүру. Жауапты 1–2 бет оқу материалындағы денсаулық, әлеуметтік және құқықтық салдарлармен байланыстыруға бағыт береді.	Үш жағдайды талдайды. Әр жағдайға қысқа мерзімді салдар, ұзақ мерзімді салдар және қауіпсіз шешім жазады.	**Дескриптор:** 1. 3 жағдай бойынша ықтимал салдарды анықтайды. 2. Қысқа және ұзақ мерзімді салдарды ажыратады. 3. Әр жағдайға қауіпсіз әрі заңды шешім ұсынады.	Жұмыс парағы, 2-тапсырма; оқу материалы, 1–2-бет

Тапсырма №3 **7 минут**	Топтық жұмыс. Жұмыс парағындағы екі кейсті талдатады. • Кейс А: сынып чатында бір оқушы туралы мазақ суреттері тарайды, кейбір оқушылар оны әрі қарай бөліседі, ал бір оқушы мұғалімге хабарлауды ұсынады; • Кейс Б: аула маңындағы үлкен сынып оқушысы жасөспірімге белгісіз таблеткаларды біреуге жеткізіп беруді ұсынып, «ештеңе болмайды» деп сендіреді. Кейс А бойынша кімнің әрекеті заңды болуы мүмкін, қандай құқық бұзылды, қандай дәлелді сақтау керек, не істеу керектігін; Кейс Б бойынша қауіп, ықтимал құқықтық салдар, дұрыс жауап және қайда/кімге жүгіну керектігін анықтауды сұрайды.	Екі кейсті топта талдайды. Қауіпті/заңсыз әрекетті анықтайды, құқықтық салдарды бағалайды, дәлелді сақтау және көмек сұрау жолдарын ұсынады.	**Дескриптор:** 1. Екі кейстегі қауіпті немесе заңсыз әрекетті анықтайды. 2. Кейс А-да бұзылған құқық пен сақталатын дәлелді көрсетеді. 3. Кейс Б-да кемінде 2 ықтимал салдарды атайды. 4. Әр кейске қауіпсіз әрі заңды әрекет жолын ұсынады.	Жұмыс парағы, 3-тапсырма; оқу материалы, 1–2-бет
Тапсырма №4 **5 минут**	Жұптық жұмыс. «Салыстыр және қорытынды жаса» Венн диаграммасын толтырады. Салыстыру бағыттарын нақтылайды: • 1-сабақ: мектепте, көшеде, интернеттегі қауіпсіз мінез-құлық; • ортақ құқықтық қағидалар; • 2-сабақ: есірткі және психотроптық заттардың қауіптілігі. Төмендегі үш сұрақты қолдануды сұрайды: қандай заң қолданылады, қандай қауіп бар, қандай жауапкершілік болуы мүмкін?	Екі сабақ мазмұнын салыстырады, айырмашылықтары мен ортақ құқықтық қағидаларды Венн диаграммасына жазады, қысқаша қорытынды жасайды.	**Дескриптор:** 1. Екі тақырыпқа тән кемінде 2 ерекшелікті жазады. 2. Кемінде 2 ортақ құқықтық қағиданы анықтайды. 3. Қауіп пен жауапкершілікті салыстырады.	Жұмыс парағы, 4-тапсырма; оқу материалы
Тапсырма №5 **5 минут**	Жеке жұмыс. «Құқықтық шешім алгоритмі» тапсырмасын орындатады.	5 қадамдық құқықтық шешім алгоритмін	**Дескриптор:** 1. Алгоритмнің 2–4 қадамдарын	Жұмыс парағы, 5-тапсырма;

	5 қадамдық сызбадағы 2–4 қадамдарды оқушының өз сөзімен толықтыруын сұрайды. Бастапқы және соңғы қадамдар: • 1) «Қауіпті байқадым»; • 5) «Заңды әрі қауіпсіз шешім». Алгоритмді интернеттегі қауіп, жолдағы қауіп немесе тыйым салынған зат ұсынылған жағдайдың біріне қолдануды сұрайды.	құрастырады. Оны бір нақты қауіп жағдайына қолданып түсіндіреді.	логикалық ретпен құрады. 2. Қадамдар заңды және қауіпсіз әрекетке бағытталған. 3. Алгоритмді бір нақты жағдайға қолданады.	оқу материалы, 2-бет
Тапсырма №6 4 минут	Жеке жұмыс. «Қысқаша пікір жаз» тапсырмасын береді. Екі тақырыптың бірін таңдатады: • «Неліктен қауіпсіз мінез-құлық пен заңды сақтау өзара байланысты?» • «Неліктен “бір рет байқап көру” қауіпті шешім?» 5–6 сөйлеммен пікір жазуды, оқу материалындағы кемінде екі ұғымды қолдануды сұрайды.	Тақырыптың бірін таңдап, 5–6 сөйлемдік пікір жазады. Ойын сабақ материалындағы фактілермен негіздейді.	**Дескриптор:** 1. Таңдалған тақырыпқа сай пікір жазады. 2. Кемінде 2 сабақ ұғымын қолданады. 3. Өз пікірін себеп-салдар арқылы негіздейді.	Жұмыс парағы, 6-тапсырма; оқу материалы
Бекіту 2 минут	Сабақты қорытындылау үшін қысқа сұрақтар қояды: • Есірткі және психотроптық заттар жасөспірім үшін неліктен ерекше қауіпті? • Қауіпті ұсыныс түскенде қандай қауіпсіз қадамдар жасау керек? • Құқықтық, әлеуметтік және денсаулық салдары қалай өзара байланысты? Қорытынды тұжырымды бекітеді: заңды білу және қауіпсіз шешім қабылдау денсаулықты, құқықтарды және болашақты қорғауға көмектеседі.	Сұрақтарға жауап береді, сабақтың негізгі ойын қорытындылайды.	**ҚБ: мұғалімнің қорытынды кері байланысы.**	Оқу материалы, 1–2-бет; жұмыс парағы